

Na pastvě v korunách stromů

Je to asi jedna z nejpodivnějších věcí, kterou lze na jihu Maroka vidět. Na stromech si člověk představí především ptáky, drobné savce a samozřejmě i některé plazy. Sotva byste ale čekali, že na vás z větví až osmimetrových stromů budou shlížet pasoucí se kozy!

TEXT A FOTO: DANIEL JABLONSKI, WWW.DANIELJABLONSKI.COM

když jsem o tomto fenoménu před cestou do severní Afriky četl a slyšel, nečekal jsem, že sám budu mít štěstí jej spatřit. A přesto se podařilo a já mohl fascinovaně okukovat berberské kozy na stromech. Vidět něco takového na vlastní oči je ohromující. Při spatření pouhých snímků se člověk neubrání pochybnostem, zda si z něj fotograf nedělá dobrý den.

Snad devět z deseti lidí, kteří před mým vyprávěním o kozách-stromolezcích nikdy neslyšeli, nevěřilo, že jim neukazují fotomontáž. A přesto je tento výjev pro kmen Imazighen (severoafričtí Berbeři) každodenním chlebem.

OCHRANA PŘED NELÍTOSTNOU SAHAROU

Kozy Berberů jsou v poměrně malé části Maroka úzce spjaté s tzv. argánovými stromy. Argánie ostnitá (*Argania spinosa*) rostou jen v oblasti Antiatlasu v jihozápadním Maroku, případně je můžete vidět v alžírské oblasti Tindouf. Relikt, který je jediným zástupcem svého rodu i čeledi Sapotaceae, je zde zdrojem obživy i důležitým kulturním prvkem místních Berberů. V krajině, kde kromě tuhých a po většinu roku suchých přízemních porostů neroste žádná jiná vegetace, jsou háje argánií učeným požehnáním.

Stromy rostoucí na ploše zhruba 800 000 hektarů se mohou dožít až dvou set let. Rodit přitom začínají jako pětileté a nejvíce plodů nesou asi kolem padesátky. Ani z pohledu fylogeneze (nauky o vývoji organismů) se nejedná o žádné mladíky – na Zemi byly už před 80 miliony lety, tedy v druhohorách.

Zřejmě není divu, že argánie přečkaly až do dnešních dní. Jsou totiž velice odolné, dokonale přizpůsobené zdejšímu náročným podmínkám. I když na pomezí Sahary panuje naprosté, i několik let trvající sucho, argánie si dokáží poradit. Dobu bez vláhy přečkají ve stavu vegetativního spánku a s příchodem dešťů se zazelenají a rozkvetou. Za schopnost přežít nehostinné podmínky vděčí svým kořenům, které dokážou případnou podzemní vodu vydobýt z velkých hloubek.

Kromě dalších důležitých vlastností jsou zásadní pro zpevnění místní půdy, která je tak chráněna před desertifikací a tedy dalším rozpínáním Sahary.

NEJLEPŠÍ OLEJ? Z KOZÍHO TRUSU!

Zdejší domorodci dobře vědí, jak užitečnou rostlinou pro ně argánie jsou.

argánie zpevňují půdu a zabraňují tak dalšímu rozpínání Sahary

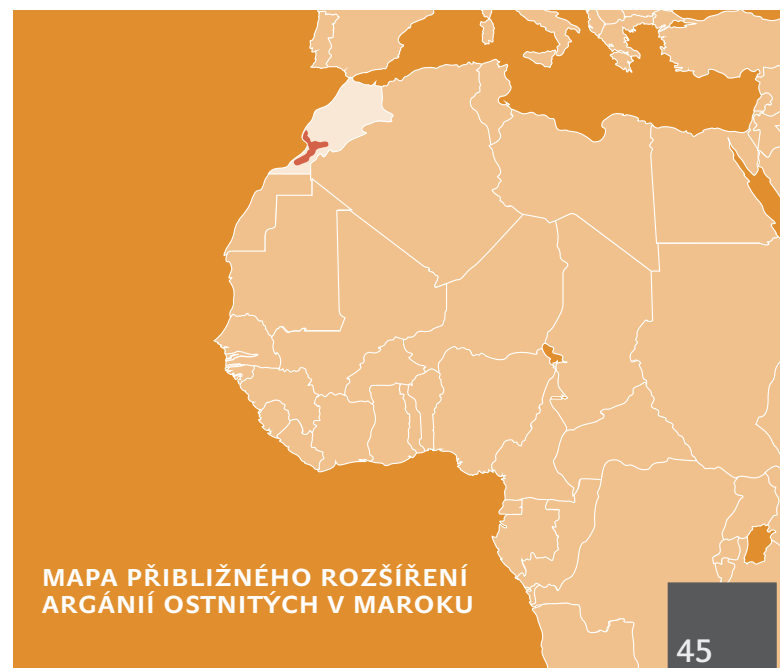
Nejhmatalněji se jejich zásadní důležitost pro místní komunitu projevuje prostřednictvím plodů těchto stromů – oříšků, z nichž se lisuje vzácný argánový olej. O jeho nedostupnosti svědčí fakt, že pokud sesbíráte zhruba třicet kilogramů ořechů, přičemž budete muset očesat asi třicet stromů, vylisujete z daného množství jediný litr oleje. Přitom jediný strom olivovníku vyprodukuje až pět litrů olivového oleje. Není proto divu, že pravý argánový olej je asi desetkrát dražší než prvotřídní panenský olivový. Féniciáné ceněnou surovinu dokonce využívali jako platidlo.

Sklizeň oříšků probíhá v závislosti na nadmořské výšce od května a je velice namáhavá, protože se musí provádět pěkně ručně, bez strojů. Jedinými „živoucími stroji“ jsou vlastně kozy, které místním ve sběru výrazně pomáhají. Nebo přitěžují? Jak se to vezme. Kozy totiž nažloutlé ořechy spásají spolu s listy a výhonky i v těch nejvyšších partiích stromů. Nedokážou je ale strávit, a proto plody vylučují v trusu, z něž je pak Berbeři musejí pečlivě vybírat. Je to sice méně příjemná metoda, ale pro Berbery jistě pohodlnější. S úsměvem pak dodávají, že nejlepší argánový olej je lisován z plodů, jež prošly zaživacím traktem právě jejich koz.

BUDOUCNOST VE VĚTVÍCH STROMŮ

Na argáních vysokých až osm metrů můžete vidět na pastvě i desítky koz, které do neobyčejných výšek vysplhají přes nízké kmeny. Pro černé, strakaté i bílé kozy Berberů jsou listy

↑ Obratně šplhající kozy svým způsobem pomáhají marockým Berberům sklízet argánové ořechy

MAPA PŘIBLIŽNÉHO ROZŠÍŘENÍ ARGÁNÍ OSTNITÝCH V MAROKU

→ Nevídané? Vůbec ne! Pro marocké Berbery je takový pohled stejně samozřejmý jako pro nás na kapry v rybníce

a plody argánií jediným dostupným zdrojem vody a živin. Za předpokladu, že populace stromolezeckých býložravců nebude nekontrolovaně růst, by se jednalo o opravdu ojedinělý příklad, jak efektivně využívat přírodní zdroje neinvazními prostředky, které neprodukují zbytečný odpad.

Další budoucnost argánií je ovšem nejistá. Přestože UNESCO pro jejich ochranu vytvořilo v roce 1998 biosférickou rezervaci, již téměř třetina (a podle některých zdrojů až polovina) všech porostů v Maroku v minulém století zanikla. Místní lidé totiž nepřestávají tímto kvalitním dřevem topit a stále větší počty koz obírají stromy o listí a život nesoucí plody. Naštěstí ne všem je osud mimořádných stromů lhostejný, a proto se i někteří místní obyvatelé snaží, aby rodící argánie zachovali v co největším množství. Pro tuto snahu hovoří i ekonomické důvody. Vždyť za půl litru pravého argánového oleje dáte asi 40–60 dolarů a výroba suroviny, která se vyváží do nejrůznějších koutů světa, zde údajně žije až tři miliony Berberů.

Až se tedy někdy vydáte pozemní cestou přes údolí řeky Sous do marockého Agadiru, určitě si všimnete stromů. Větve argánií obsypané kozami totiž nejsou jen nahodilou kuriozitou, ale nerozlučitelně se pojí s minulostí i budoucností zdejší země a jejích houževnatých obyvatel. «

↓ Obratní kozí stromolezci se udržují i na nejtenčích větvích argánie

www.victoria-ck.cz

call centrum: 545 213 101

- BRNO, Cejl 87, tel.: 545 213 101
- BRNO, Nám. Svobody 10, tel.: 542 215 367
- PRAHA, Myslíkova 10, tel.: 296 220 022
- LIBEREC, Soukenné nám. 613, tel. 485 107 766
- OSTRAVA, Purkyňova 6, tel.: 596 115 597
- OLOMOUC, Palackého 3, tel. 585 224 275
- PŘEROV, Wilsonova 11, tel.: 581 217 221

Victoria
Cestovní kancelář

TÝDEN LYŽOVÁNÍ VE FRANCII

2.590,-

7x ubytování + 6-denní skipas

